

er vistnok i den franske Litteratur, at han paaviser Princippet, der da kom frem som dette nøgne og skære Autoritetsprincip, om hvilket Dr. Brandes siger, at det er et af de mest fordummende Principper, som kan komme frem. Jeg husker godt Stedet og hele Udviklingen, jeg har ikke læst Udtalelsen alene som en Ekstrakt, saaledes som den ærede Ordfører har gjort det, og naar man læser hele Ravittlet igennem, der indeholder en i højeste Grad interessant Udvikling, vil man se, at der i Virkeligheden ikke er det mindste, som kan støde endog meget autoritære Personer, selv om det skulde være en af de højeste Embedsmænd i Staten. Der er jo dog ingen, som kan tro, at en fornuftig Mand — og Fornuft har man endnu ikke fratendt Dr. Brandes, skønt man siger, at han undergraver alt godt — skulde kunne sige, at Autoritet er noget, som ikke skulde eksistere i et Samfund. Det er blot dem, der ikke læse hans Bøger, der kunne komme til at sige noget saadant om ham. Det er overhovedet noget af det mærkeligste ved denne Sag, at hvis man vilde gøre sig den Ulejlighed at staa efter i Datidens Avislitteratur — det ligger nu saa langt tilbage, paa det nærmeste 20 Aar, saa at det næsten er glemt — altsaa i Begyndelsen af Halvfjerdsjerne, da man maatte sige, at Dr. Brandes' litterære Virksomhed var slaaet igennem, og man vil se, hvorledes de Tanker, han da havde, bleve modtagne, og læse, hvorledes de Idæer, han kom frem med, navnlig angaaende den hele europæiske Litteratur og vor Litteraturs Forhold til den, bleve modtagne, vil man simpelthen forbauses over de Argumenter, som da bleve anførte mod ham, og over de Angreb, der rettedes imod hans Virksomhed, thi der er ikke et Medlem i denne Sal, tror jeg, der ikke nu vil sige: Ja, men det, Dr. Brandes kom frem med den Gang, er jo fuldstændig fornuftigt, det er jo ikke andet, end hvad alle fornuftige Mennesker nu ere enige om. Det vakte Forargelse den Gang, som alt nyt vækker Forargelse, naar det kommer frem. Man skal vænne sig til Forstaaelsen, og der begyndes altid med en hel Mængde Misforstaaelse; man tror at se noget helt andet i det nye, end der virkelig er deri. Det er da gaaet mange Medborgere, som det er gaaet den ærede Ordfører, at de ere blevne staaende ved det Indtryk, Dr. Brandes' Fremtræden da vakte paa dem. De bleve degouterede og affrækkede, og saa have de ikke senere villet gøre sig den Ulejlighed at læse Manden, men have indskrænket sig til at blive staaende ved det en Gang konstaterede Faktum, at Forfatteren var paa det

forte Brædt i de Aviser, hvor de saa deres aandelige Føde tygget, og som have forsynet dem med udrevne Citater af Kraftsteder, og saa slog man Hænderne sammen over Hovedet og sagde, at han dog var en forfærdelig Kritiker. Det er vist gaaet mange ærede Medlemmer, som det er gaaet mig, at de have erfaret, at de ærede Medborgere, som ere allerværst til at raabe Al og Se over Brandes, ere dem, som aldrig have læst det mindste af, hvad han har skrevet. Jeg har hørt Folk, som have staaet og dundret og skældt paa Dr. Brandes, men naar man saa spurgte dem, hvad de da have læst af ham, viste det sig, at de aldrig havde læst andet af ham end Citater i en Avis. Nu tvivler jeg ikke om, at Udvalgets ærede Flertal, som er med til denne Indstilling og til at vække Konflikt om denne lille Bevilling, og som har ladet sin Ordfører udtale en saadan afgørende Dom om Brandes, naturligvis har studeret Dr. Brandes' Skrifter omhyggelig, navnlig hans Hovedværk „Hovedstrømninger i det 19de Aarhundredes Litteratur“. Den ærede Ordfører har ikke læst dem, men jeg tillader mig at gaa ud fra, at de andre ærede Medlemmer have læst „Hovedstrømninger“, som nu for nylig ere blevne afsluttede med en højt interessant Del, og de vilde da have set, at det er simpelt hen et epokegørende Værk, naar Talen er om det 19de Aarhundredes Litteratur. Der er ikke en Mand, hverken i Danmark eller i Udlandet, som naar han vil saa en Forstaaelse af det 19de Aarhundredes Litteratur i Frankrig, Tyskland og England, ikke er nødt til at returnere til dette Værk, og jeg føler mig overbevist om, at hvis ærede Medlemmer i Stedet for at gaa efter forudfattede Meninge vilde læse dette Værk — ja nu er det lidt for sent, da vi skulle stemme over Forslaget i Dag eller i Morgen, Bevillingen er desuden vel afgjort for i Aar, men den kommer nok frem til næste Aar — og jeg siger da, at hvis ærede Medlemmer, som endnu ikke have læst „Hovedstrømninger“, vilde tilbringe en Del af Sommeren med denne Nydelse, vilde de for det første saa en højt interessant og oplivende Lektüre, og deres litterære Dannelse vilde højnes meget betydelig, og for det andet vilde de, naar vi kom sammen til Efteraaret eller næste Aar for at votere om denne Sag, staa som dem, fra hvis Djne der ligesom var faldet Skæl, og de vilde sige, at det er jo slet ikke det, der stod i Aviserne, det er et højt interessant Værk, og alt dette om Undergravning af Religion og Autoritet have vi slet ikke kunnet finde. Saa er der en Ting til, som jeg maatte maa henlede Opmærksom-